

DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0130>

УДК 330.014

JEL Classification: O33, M15, J24

Рамський Андрій Юрійович

доктор економічних наук, професор

завідувач кафедри фінансів

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0001-7368-697X

e-mail: a.ramskyi@kubg.edu.ua

Лойко Єлизавета Миколаївна

аспірантка ОНП «Економіка»

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0003-3266-8286

e-mail: y.loiko.asp@kubg.edu.ua

РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Анотація. У статті розглянуто питання розвитку інтелектуального капіталу в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання. Проаналізовані методичні підходи до визначення сутності поняття «інтелектуальний капітал» у наукових працях вчених та зроблено висновок про перевагу ресурсного підходу у визначенні цього поняття. Проведено аналіз підходів щодо структури інтелектуального капіталу у працях науковців та зроблено висновок, що всі автори надають перевагу людському капіталу, як першооснові існування інтелектуального капіталу. Запропонована схема структури інтелектуального капіталу в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання. Обґрунтовано склад структурних складових інтелектуального капіталу в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання. Обґрунтовано, що людський капітал формує основу інтелектуального капіталу суб'єктів господарювання, але вагомою частиною інтелектуального капіталу є також корпоративна культура, клієнтський капітал, комунікаційні технології, цифровізація бізнес-процесів, інтелектуальна власність, репутація та імідж компанії. В умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання доцільно виділяти у структурі інтелектуального капіталу капітал цифрової трансформації. Визначено особливості розвитку людського капіталу в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання. Визначені результати позитивного і негативного впливу цифрової трансформації суб'єктів господарювання на розвиток інтелектуального капіталу. Визначено, що стратегічним ресурсом для формування інтелектуального капіталу є людський капітал, який формується в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання і є джерелом інновацій на підприємстві. Людський капітал генерує конкурентну перевагу суб'єкта господарювання, яка вважається специфічним фактором і відрізняє одну компанію від іншої.

Ключові слова: інтелектуальний капітал; цифрова економіка; суб'єкти господарювання; цифрова трансформація; знання; інформація; комунікативні стратегії.

ВСТУП

Постановка проблеми. В умовах цифрової трансформації діяльності суб'єктів господарювання інтелектуальний капітал відіграє роль рушійної сили при формуванні довгострокових конкурентних переваг. Виникнення нових реалій під впливом цифровізації у діяльності суб'єктів господарювання переміщує акценти: вагомість нематеріальних активів (знання, інформація, компетентності, навички, корпоративна культура, імідж) значно зростає у порівнянні із вагомістю матеріальних активів. Необхідність розробки та впровадження інновацій у бізнес-процеси суб'єктів господарювання, освоєння нових знань та навичок потребує створення умов для розвитку інтелектуального капіталу та удосконалення механізму управління ним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування, розвитку та управління інтелектуальним капіталом є предметом досліджень багатьох закордонних та українських науковців. В умовах цифрової трансформації економіки та поглиблення цифровізації діяльності суб'єктів господарювання дослідження подальшого розвитку інтелектуального капіталу стають ще більш актуальними. Сутності, структурі, методам оцінювання інтелектуального капіталу присвячені наукові праці Сімавіна П.Ю., Іващенко О.А. [1], Партин Г. О., Загороднього А. Г. [2], Шульги О.А. [3], Пунди О. О., Арзянцева Д. А., Захаркевич Н. П. [4], Спіциної А.Є., Голови І.Г. [5]. Дослідженню інтелектуального капіталу в умовах глобальної трансформації економіки присвячена стаття Турчіної С. Г., Азарова В. В. [6]. Змінам, які викликає цифровізація у діяльності суб'єктів господарювання, присвячені статті Гринюка О.І. [7], Юрченко О.А. [8], Бутніка-Сіверського О. [9], Островської Г.Й., Островського О.Т. [10], Тарасюка Г.А. [11].

Враховуючи те, що наукові дослідження, результати яких є вже опублікованими у науковій літературі, стосувалися в більшій мірі сутності, складників, методів оцінювання та управління інтелектуальним капіталом, то доцільно приділити увагу більш вузькій області дослідження, а саме розвитку інтелектуального капіталу в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання.

Мета статті. Аналіз напрямів розвитку інтелектуального капіталу в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для визначення напрямів розвитку інтелектуального капіталу в умовах сучасної діджиталізації економіки потрібно з'ясувати питання сутності поняття «інтелектуальний капітал» та його структури. У наукових працях вчених немає єдиного підходу до визначення поняття «інтелектуальний капітал» (табл. 1).

Таблиця 1

Методичні підходи до визначення сутності поняття «інтелектуальний капітал» у наукових працях вчених

Автор	Сутність визначення поняття «інтелектуальний капітал»
Сімавін П.Ю., Іващенко О.А.	Інтелектуальний капітал підприємства — це особливий вид капіталу, для якого характерні такі специфічні ознаки: неадитивність, невідчуженість від людини, втрачання цінності за умови невикористання, швидке поширення, обмежені можливості вимірювання та оцінки, схильність до морального зношування через старіння знань [1].
Партин Г. О., Загородній А. Г.	Термін «інтелектуальний капітал» можна визначити як комплекс нематеріальних ресурсів, об'єктів інтелектуальної власності, можливостей і знань, якими володіє чи які контролює компанія і який спроможний постійно генерувати інновації, тобто підтримувати неперервний процес трансформації нових знань у нові товари та послуги та на основі цього впливати на ефективність функціонування компанії та її конкурентоздатність на ринку [2, С. 32].
Шульга О. В.	сукупність нематеріальних активів підприємства, які в процесі відтворення створюють інтелектуальну додану вартість і сприяють зростанню його доходів та підвищенню конкурентоздатності [3, С. 31].
Пунда О. О., Арзянцева Д. А., Захаркевич Н. П.	Інтелектуальний капітал — це сукупність інтелектуальних ресурсів, умінь і навичок, які людина використовує для отримання прибутку [4, С. 11].
Спіцина А.Є., Голова І.Г.	Інтелектуальний капітал підприємства як сукупність інтелектуальних ресурсів виробництва, які забезпечують створення ціннісних конкурентних переваг [5, С. 183].
Турчіна С. Г., Азаров В. В.	Основою інтелектуального капіталу є навички та здібності співробітників, знання, інформація, люди, які мають ці знання та генерують інформацію. У той же час інтелектуальний капітал можна розглядати як систему відносин між творцями, власниками та споживачами інтелектуальної власності, що базуються на знаннях [6].

Джерело: складено авторами за даними [1] – [6]

Зважаючи на різні погляди науковців щодо сутності інтелектуального капіталу, можна виділити у наведених в табл. 1 у більшості випадків ресурсний підхід авторів до визначення сутності цього поняття. Автори підкреслюють також особливості інтелектуального капіталу, це його моральне старіння, внаслідок швидкого старіння знань, втрачання цінності за умови невикористання [1]. У наведених визначеннях сутності інтелектуального капіталу присутній також підхід авторів щодо визначення інтелектуального капіталу як потенціалу для генерування інформації та створення інновацій [2], [3], [6]. Ще один методичний підхід, який присутній у більшості визначень економічної сутності інтелектуального капіталу — це те, що він використовується для отримання прибутку та генерує конкурентоздатність суб'єкта господарювання на ринку [2], [3], [5], [11]. Таким чином можна виділити основні характерні ознаки інтелектуального капіталу — це ресурс, потенціал та результат (отримання прибутку) розвитку суб'єкту господарювання. Можна виділити також певні обмеження у використанні інтелектуального капіталу як ресурсної та потенціальної бази отримання прибутку суб'єктом господарювання — це моральне старіння інтелектуального капіталу внаслідок швидкого старіння наукових знань, втрачання цінності інтелектуальних продуктів при їх невикористанні у бізнес-процесах суб'єктів господарювання, обмежені можливості людського мозку при впливі на людину негативних факторів та залежність процесу вироблення інтелектуальних продуктів від багатьох факторів.

Більшість науковців при розгляді структури інтелектуального капіталу надають перевагу людському капіталу, як першооснові існування інтелектуального капіталу (табл. 2).

Таблиця 2

Підходи щодо структури інтелектуального капіталу у працях науковців

Автор	Структура інтелектуального капіталу
Сімавін П.Ю., Іващенко О.А.	інтелектуальні здібності персоналу та створені чи придбані нематеріальні активи [1].
Шульга О. В.	сукупність нематеріальних активів підприємства [3].
Пунда О.О., Арзянцева Д.А., Захаркевич Н. П.	сукупність людського, емоційного, структурного, організаційного капіталів та капіталу відносин [4, С. 11].
Тарасюк Г.А.	технологічні інновації, людський капітал, управлінські практики, організаційна культура [11].
Могилевська О.Ю., Павловський С.А., Ціпоренко С. Ю.	людський капітал, організаційний капітал (або структурний капітал) і капітал відносин (також соціальний капітал або капітал клієнтів) [12].
Шевченко Л.С., Гриценко О.А., Камінська Т. М	інтелектуальні здібності людей (до сприйняття нової інформації, навчання, перепідготовки, здатність неординарно мислити і формувати ідеї) у сукупності зі створеними ними матеріальними й нематеріальними засобами [13].

Джерело: складено авторами за даними [1], [3], [4], [11] – [13]

Погоджуючись з авторами, що людський капітал є основою для формування інтелектуального капіталу, потрібно уточнити, що поняття людського капіталу є багатограним. У більш розгорнутому вигляді сутності поняття «людський капітал» як основи формування інтелектуального капіталу суб'єкту господарювання можна виділити наступні елементи: знання та вміння працівників, отримані внаслідок здобутої освіти та практичної роботи; фізіологічні особливості працівників, пов'язані зі станом здоров'я та зовнішніми обставинами (в сучасний період цінується стресостійкість працівників, зважаючи на війну в Україні); здібності сприймати нові знання та формувати нові вміння і навички, що є особливо цінним в умовах цифрової трансформації економіки; вміння продукувати інновації та проваджувати їх у бізнес-

процеси суб'єктів господарювання. Проте поняття «людський капітал» та «інтелектуальний капітал» не є повністю тотожними. Безумовно, що людський капітал формує основу інтелектуального капіталу суб'єктів господарювання, але вагомою частиною інтелектуального капіталу є також корпоративна культура, клієнтський капітал, комунікаційні технології, цифровізація бізнес-процесів, інтелектуальна власність, репутація та імідж компанії. В умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання доцільно виділяти у структурі інтелектуального капіталу капітал цифрової трансформації (рис. 1).

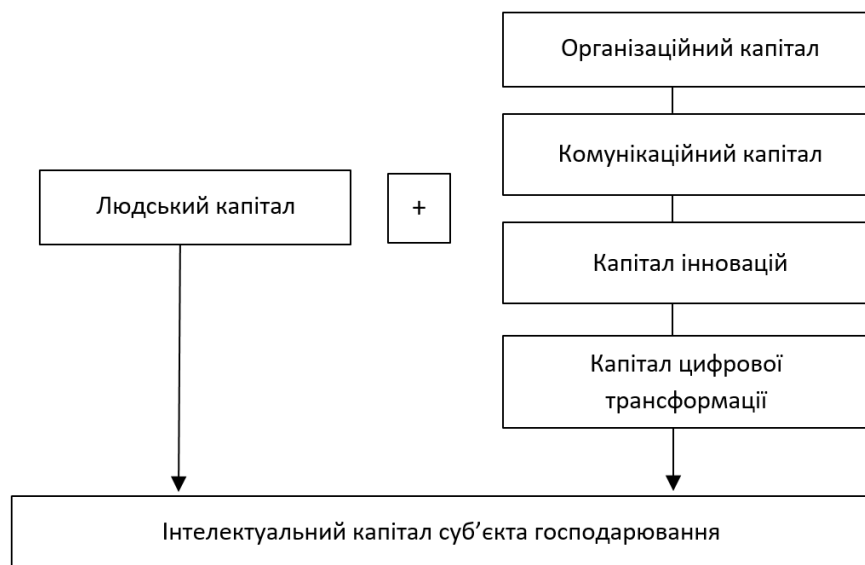

Рис. 1. Структура інтелектуального капіталу в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання

Джерело: авторська розробка

Узагальнюючи погляди науковців, які виділяють різний склад складових або структурних елементів інтелектуального капіталу та враховуючи сучасні умови цифрової трансформації суб'єктів господарювання, запропоновано наступний склад структурних складових інтелектуального капіталу (табл. 3).

Таблиця 3

Склад складових структури інтелектуального капіталу в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання

Назва структурної складової	Зміст структурної складової інтелектуального капіталу
Людський капітал	знання, вміння, навички та досвід роботи, здібності сприймати нові знання та формувати нові вміння і навички, фізичний та психічний стан, стресостійкість, креативне мислення, професійні та етичні цінності
Організаційний капітал	корпоративна культура, імідж, репутація суб'єкта господарювання
Комунікаційний капітал	внутрішні та зовнішні комунікації, клієнтська база споживачів та постачальників, після продажне обслуговування (при необхідності)
Капітал інновацій	інтелектуальна власність, захищені комерційні права, інтелектуальні продукти на стадії розробки та захисту прав інтелектуальної власності, раціоналізаторські пропозиції, ноу-хау
Капітал цифрової трансформації	технічне та технологічне оснащення цифровізації бізнес-процесів, бази даних, розробка нових цифрових продуктів, швидкий доступ та захищеність інформації

Джерело: авторська розробка

Так як людський капітал є основою формування інтелектуального капіталу, то доцільно приділити увагу особливостям його розвитку в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання. Основною рисою цифрової трансформації суб'єктів господарювання є цифровізація бізнес-процесів. Цифровізація стосується як виробничих процесів так і процесів управління, обліку, комунікацій, збуту, постачання, зберігання сировини, матеріалів та готової продукції на складах підприємства, забезпечення силової безпеки (охорони матеріальних цінностей), тобто всіх бізнес-процесів, які відбуваються в діяльності суб'єктів господарювання. Зміна техніки та технологій у процесі цифровізації відбувається достатньо швидко в сучасних умовах, що потребує від працівників постійного оновлення знань та удосконалення навичок.

Розвиток людського капіталу в умовах цифрової трансформації суб'єктів господарювання потребує від працівників набуття і постійного оновлення діджитал навичок, навичок креативного мислення, навичок сприйняття та швидкого засвоєння інформації. Формування таких навичок здійснюється через навчання. Навчання персоналу може здійснюватися, як в очній формі через курси підвищення кваліфікації, тренінги, семінари, практикуми тощо, так і в дистанційній формі. Дистанційна форма навчання значно розширює можливості людини щодо оволодіння новими навичками. Форма дистанційного навчання має свої переваги та недоліки. Ефективність дистанційної форми навчання залежить від здатності людини самостійно освоювати новий матеріал, доступності навчального матеріалу у курсах дистанційного навчання, комунікаційних навичок в умовах роботи групи з викладачем в онлайн форматі. Формування цифрових компетентностей та діджитал навичок у здобувачів освіти є вимогою, як сучасної освіти, так і ринку праці. Сучасний ринок праці висуває вимоги до працівників щодо володіння діджитал навичками та вміння їх удосконалювати. Суб'єкти господарювання здійснюють значну кількість як зовнішніх та і внутрішніх комунікацій в онлайн форматах, що вимагає від працівників певних знань та навичок комунікувати зі співробітниками, клієнтами, споживачами та партнерами за допомогою інформаційних технологій.

У сучасному світі людина постійно споживає, виробляє, передає та зберігає інформацію за допомогою різних технічних пристроїв та комунікаційних технологій. У наукових працях поєднання людини та інформації у єдиний конгломерат називають «інформаційною екосистемою» [14], [15].

Цифрова трансформація передбачає процес упровадження цифрових технологій у бізнес-процеси суб'єкта господарювання, що сприяє підвищенню ефективності його діяльності. Впровадження цифрових технологій у всі сфери діяльності підприємств вимагає підвищення кваліфікації працівників. Підвищення кваліфікації працівників та набуття ними нових діджитал-навичок сприяє підвищенню рівня інтелектуального капіталу суб'єкта господарювання. Процес цифровізації полегшує доступ до інформації, що забезпечує накопиченню знань та обмін досвідом між працівниками. Цифровізація бізнес-процесів сприяє автоматизації рутинних завдань і вивільненню робочого часу працівників на виконання творчих завдань та пошуку інновацій, що дозволяє суб'єкту господарювання оптимізувати процеси та підвищує рівень задоволеності роботою у працівників [16]. Цифровізація дозволяє частині працівників працювати дистанційно, що створює гнучкі умови праці та надає можливість залучати фахівців з інших країн. Підкреслюючи безумовний позитивний вплив цифрової трансформації на інтелектуальний капітал суб'єкта господарювання потрібно також враховувати і негативний вплив. Негативні наслідки впливу цифрової трансформації на

інтелектуальний капітал проявляються у тому, що людина стає більш залежною від техніки та технологій, що може знижувати її інтелектуальний потенціал. До негативного впливу цифрової трансформації на інтелектуальний капітал підприємства можна також віднести необхідність постійного навчання персоналу для підвищення кваліфікації, що викликає перевтомлення людини, а також значне підвищення інтелектуального навантаження та зниження фізичного навантаження на роботі, що негативно впливає на здоров'я людини (табл. 4).

Таблиця 4

**Оцінка впливу цифрової трансформації
суб'єктів господарювання на інтелектуальний капітал**

Позитивний вплив цифрової трансформації на інтелектуальний капітал	Негативний вплив цифрової трансформації на інтелектуальний капітал
Необхідність набуття нових знань та навичок персоналу.	Зростання залежності людини від техніки та технологій.
Розширення інформаційних можливостей та спектру онлайн комунікацій.	Необхідність постійного навчання для підвищення кваліфікації, що викликає перевтомлення людини.
Підвищення задоволеності працівників від виконання креативних завдань та розробки інновацій.	Негативний вплив дистанційної роботи на ментальне здоров'я людини.
Накопичення, зберігання та обмін знаннями та досвідом.	Швидка втомлюваність людини від значного навантаження при роботі з комп'ютером.
Можливість дистанційної роботи та залучення фахівців з інших країн.	Значне зниження фізичного навантаження працівників і підвищення інтелектуального навантаження, що негативно впливає на здоров'я людини.

Джерело: авторська розробка

Цифрова трансформація суб'єктів господарювання значно впливає на розвиток інтелектуального капіталу. Завдяки впровадженню нових комунікативних стратегій з використання інформаційних технологій онлайн спілкування розширюються бізнес-можливості суб'єктів господарювання. Новітні комунікаційні технології сприяють тому, що можна швидко поширити інформацію, яка продукується самим суб'єктом господарювання, так і таку, яка продукується іншими стейкхолдерами. Тому в умовах цифровізації всіх видів діяльності особлива увага повинна приділятися роботі з клієнтами, споживачами та іншими стейкхолдерами. В умовах швидкого розповсюдження інформації імідж будь-якої компанії можна віднести також до інтелектуального капіталу, який є дуже цінним.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведене дослідження дало змогу встановити, що цифрова трансформація суттєво змінює природу формування, структурування та використання інтелектуального капіталу суб'єктів господарювання. У новій цифровій парадигмі знання, компетентності, технологічна обізнаність, інноваційна активність та організаційна культура стають не лише компонентами нематеріальних активів, а й ключовими драйверами конкурентоспроможності підприємства.

На основі аналізу теоретичних підходів встановлено, що у більшості авторських концепцій переважає ресурсна інтерпретація інтелектуального капіталу, де людський капітал відіграє провідну роль. Проте, в умовах цифрової трансформації доцільним є доповнення класичної триєдиної моделі (людський, структурний, клієнтський капітали)

новими складовими, зокрема капіталом цифрової трансформації, який репрезентує рівень технологічної зрілості, гнучкість бізнес-моделей, цифрову інфраструктуру та здатність до адаптивної інноваційності.

Авторська схема структури інтелектуального капіталу, адаптована до умов цифрової трансформації, враховує не лише наявні складники, а й додаткові атрибути цифрової доби, такі як інтегровані комунікаційні технології, захищені інформаційні платформи, гнучкі організаційні зв'язки та репутаційний капітал в онлайн-середовищі.

Поглиблений аналіз позитивних і негативних ефектів цифровізації на інтелектуальний капітал дозволив сформулювати більш збалансовану оцінку цього процесу. З одного боку, цифровізація стимулює розвиток творчого потенціалу персоналу, забезпечує швидкий обмін знаннями, відкриває доступ до глобальних ринків праці та підвищує ефективність управління. З іншого — вона генерує нові виклики, серед яких: когнітивне перевантаження, зниження фізичної активності працівників, інформаційна залежність та потреба у безперервному професійному розвитку.

Визначено, що інтелектуальний капітал у цифрову епоху не може розглядатися як статична категорія. Він набуває динамічного характеру, що вимагає постійного оновлення, моніторингу, інвестицій у розвиток людського потенціалу та інтеграцію цифрових рішень у всі рівні корпоративного управління.

Також, людський капітал виступає джерелом інновацій у цифровій економіці. Проте слід доповнити, що інноваційність працівників реалізується ефективно лише за наявності підтримувального організаційного середовища, цифрової інфраструктури та інклюзивної освітньої політики на рівні держави.

Таким чином, узагальнюючи результати дослідження, можна зробити наступні ключові висновки:

Інтелектуальний капітал є багатокомпонентною, динамічною системою, розвиток якої в умовах цифровізації залежить від здатності підприємства адаптувати організаційні, кадрові, технологічні та комунікаційні процеси до нових цифрових умов.

Цифрова трансформація не є лише технологічним оновленням, вона вимагає перегляду управлінських стратегій щодо навчання персоналу, розвитку комунікаційних стратегій та формування культури постійного вдосконалення.

Людський капітал залишається ключовим активом у формуванні інтелектуального капіталу, проте його ефективність зростає лише за умов стратегічного управління, інвестування в безперервну освіту та підтримки ментального добробуту працівників.

У подальших наукових розвідках, на нашу думку, доцільно:

- розробити методичний інструментарій для кількісного оцінювання капіталу цифрової трансформації;
- провести емпіричні дослідження на прикладі окремих секторів економіки для верифікації запропонованої моделі структури інтелектуального капіталу;
- проаналізувати взаємозв'язок між рівнем цифрової зрілості підприємства та ефективністю використання людського капіталу;
- сформулювати рекомендації для державної політики підтримки розвитку інтелектуального капіталу на рівні малого та середнього бізнесу в умовах цифровізації.

Таким чином, розвиток інтелектуального капіталу в умовах цифрової трансформації повинен розглядатися як системний та багатоаспектний процес, що поєднує економічну, соціальну, технологічну та культурну компоненти. Його успішна реалізація є запорукою стійкості та конкурентоспроможності підприємств у XXI столітті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сімавін П.Ю., Іващенко О.А. Інтелектуальний капітал підприємства: сутність поняття та основні ознаки. *Науковий вісник Міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології*. 2024. № 3 (3). URL: <https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/109>
2. Партин Г. О., Загородній А. Г. Інтелектуальний капітал суб'єкта господарювання: сутність, складники, методи оцінювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2022. Випуск 45. С. 30-41.
3. Шульга О. В. Інтелектуальний капітал: сутність та напрями використання. *Economics Bulletin*. 2023. № 4. С. 28-34.
4. Пунда О. О., Арзянцева Д. А., Захаркевич Н. П. Теоретична сутність та компонентна структура інтелектуального капіталу підприємства. *Наука, технології, інновації*. 2021. № 3. С. 10-19.
5. Спіцина А.Є., Голова І.Г. Управління інтелектуальним капіталом підприємств транспортного комплексу в умовах цифровізації. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. №3. С. 179-190.
6. Турчина С. Г., Азаров В. В. Інтелектуальний капітал та інтелектуальна власність: визначення і особливості розвитку в умовах глобальних трансформацій. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-81>
7. Гринюк О.І. Цифрова трансформація суб'єктів господарювання у контексті концепції 4.0: сучасні тенденції, бар'єри та ризики впровадження. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8907>
8. Юрченко О.А. Цифровізація бізнес-процесів на підприємствах: переваги та перспективні напрями прискорення. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Випуск 1 (10), С. 141-145.
9. Бутнік-Сіверський О. Інтелектуалізація цифрової економіки: економіко-правовий погляд. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2023. 1-2. С. 86-96.
10. Островська Г.Й., Островський О.Т. Цифрова трансформація промисловості: сучасні реалії та пріоритети розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2024. № 1-2 (75-76). С. 166-177.
11. Тарасюк Г.А. Інтелектуалізація капіталу як ключовий чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств у цифровій економіці. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2024. Volume 9. № 4. С. 305-310.
12. Могилевська О. Ю., Павловський С. А., Ціпоренко С. Ю. Розвиток інтелектуального капіталу в стратегії розвитку міської території. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 5. С. 101-107. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-5-15>
13. Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Камінська Т. М. та ін. Нематеріальна економіка: управління формуванням та використанням інтелектуального капіталу : монографія; за червоний. Л. С. Шевченка. Харків: Право, 2014. 404 с.
14. Loiko, V., Butenko, A., Teremetskyi, V., Serohina, S., Sukhomlyn, V. (2023). Level of the information ecosystem of an educational institution and the impact of the digitization process on its development. *Revista de la universidad del zulia*. 3ª época. Año 14, N° 39, 2023, 474-491 DOI: <http://dx.doi.org/10.46925/rdluz.39.27>
15. Ушенко Н.В. Соціально-економічні умови забезпечення розвитку трансферу знань у сфері вищої освіти в контексті цифрової трансформації. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2023. №10. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-03-03>
16. Loiko V., Verbniak T. Prospects for sustainable development of innovation activity in the context of ensuring the economic security of Kyiv (Перспективи сталого розвитку інноваційної діяльності в контексті забезпечення економічної безпеки м. Києва). *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2024. № 2 (14). С. 227-237.

Andrii Ramskyi

Doctor of Economic Sciences, Professor
Head of the Finance Department
Boris Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-7368-697X
e-mail: a.ramskyi@kubg.edu.ua

Yelyzaveta Loiko

Graduate Student of the "Economics"
Boris Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-3266-8286
e-mail: y.loiko.asp@kubg.edu.ua

DEVELOPMENT OF INTELLECTUAL CAPITAL IN THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION OF ECONOMIC ENTITIES

Abstract. The article considers the issue of intellectual capital development in the context of digital transformation of business entities. Methodological approaches to defining the essence of the concept of "intellectual capital" in the scientific works of scientists are analyzed and a conclusion is made about the superiority of the resource approach in defining this concept. An analysis of approaches to the structure of intellectual capital in the works of scientists is conducted and a conclusion is made that all authors give preference to human capital as the primary basis for the existence of intellectual capital. A scheme of the structure of intellectual capital in the context of digital transformation of business entities is proposed. The composition of the structural components of intellectual capital in the context of digital transformation of business entities is substantiated. It is substantiated that human capital forms the basis of the intellectual capital of business entities, but a significant part of intellectual capital is also corporate culture, customer capital, communication technologies, digitalization of business processes, intellectual property, reputation and image of the company. In the context of digital transformation of business entities, it is advisable to allocate digital transformation capital in the structure of intellectual capital. The features of human capital development in the context of digital transformation of business entities are determined. The results of the positive and negative impact of digital transformation of business entities on the development of intellectual capital are determined. It is determined that a strategic resource for the formation of intellectual capital is human capital, which is formed in the context of digital transformation of business entities and is a source of innovation at the enterprise. Human capital generates a competitive advantage of a business entity, which is considered a specific factor and distinguishes one company from another.

Keywords: intellectual capital; digital economy; business entities; digital transformation; knowledge; information; communication strategies.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Simavin, P., & Ivashchenko, O. (2024). Intellectual capital of an enterprise: the essence of the concept and main features. *Scientific Bulletin of the International Association of Scientists. Series: economics, management, security, technologies*, No. 3 (3). URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8907>
2. Partyn, G. & Zagorodniy, A. (2022). Intellectual capital of a business entity: essence, components, methods of assessment. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic Sciences*. Issue 45, pp. 30-41.
3. Shulha, O. (2023). Intellectual capital: essence and directions of use. *Economics Bulletin*, Vol. 4., pp. 28-34.
4. Punda, O., Arziantseva, D. & Zakharkevych, N. (2021). The theoretical essence and component structure of the enterprise's intellectual capital. *Nauka, tekhnolohii, innovatsii*, Vol. 3, pp. 10-19.
5. Spitsyna, A. & Golova, I. (2024). Management of intellectual capital of transport complex enterprises in the conditions of digitalization. *Economic Bulletin of Dnipro Polytechnic Institute*, No. 3, pp. 179-190.
6. Turchina, S. & Azarov, V. (2023). Intellectual capital and intellectual property: definition and features of development in the context of global transformations. *Economy and Society*. Issue 52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-81>
7. Hrynyuk, O. (2021). Digital transformation of business entities in the context of the 4.0 concept: current trends, barriers and risks of implementation. *Effective Economy*. No. 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8907>

8. Yurchenko, O. (2024). Digitalization of business processes in enterprises: advantages and promising directions of acceleration. *Digital economy and economic security*. Issue 1 (10), pp. 141-145.
9. Butnik-Siverskyi, O. (2023). Intellectualization of the digital economy: an economic and legal perspective. *Theory and practice of intellectual property*. Vol. 1-2, pp. 86-96.
10. Ostrovska, G. & Ostrovsky, O. (2024). Digital transformation of industry: modern realities and development priorities. *Economic Bulletin of Donbas*, No. 1-2 (75-76), pp.166-177.
11. Tarasyuk, G. (2024). Intellectualization of capital as a key factor in increasing the competitiveness of enterprises in the digital economy. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, Vol. 9, No. 4, . pp 305-310.
12. Mohylevska, O., Pavlovskyi, S. & Tsiporenko, S. (2024). Development of intellectual capital in the strategy of development of the urban area. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovi zhurnal*, Vol. 5, pp. 101-107.
13. Shevchenko, L., Hrytsenko O., Kaminska T. (2014). Intangible economy: managing the formation and use of intellectual capital. Kharkiv. Pravo, 404 p.
14. Loiko, V., Butenko, A., Teremetskyi, V., Serohina, S. and Sukhomlyn, V. (2023). Level of the information ecosystem of an educational institution and the impact of the digitization process on its development. *Revista de la universidad del zulia*. N 39, pp.74-491 DOI: <http://dx.doi.org/10.46925/rdluz.39.27>
15. Ushenko, N. (2023). Socio-economic conditions for ensuring the development of knowledge transfer in higher education in the context of digital transformation. *Problems of modern transformations*, No. 10. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-03-03>
16. Loiko, V. & Verbniak, T. (2024). Prospects for sustainable development of innovation activity in the context of ensuring the economic security of Kyiv. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*, Vol. 2 (14). pp. 227-237.

Стаття надійшла до редакції 05.03.25

Рецензовано 17.03.25

Опубліковано 31.03.2025 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.